

Šifra učenca/učenke:

Državni izpitni center

REDNI ROK

2.
obdobje

Petek, 6. maj 2011 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec/učenka prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Učenec/učenka dobi en obrazec za točkovanje.

NAVODILA UČENCU/UČENKI

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogi, na katerih sta obe izhodiščni besedili.

Nato pazljivo preberi navodilo posamezne naloge in jo reši. Pri reševanju si pomagaj z besedilom.

Piši čitljivo in s pisanimi črkami.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Na koncu svoje odgovore še enkrat preveri.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 4 prazne.

PRILOGA

I. DEL

Besedilo: Matija Remec
Fotografija: Shutterstock

Nasvet za net

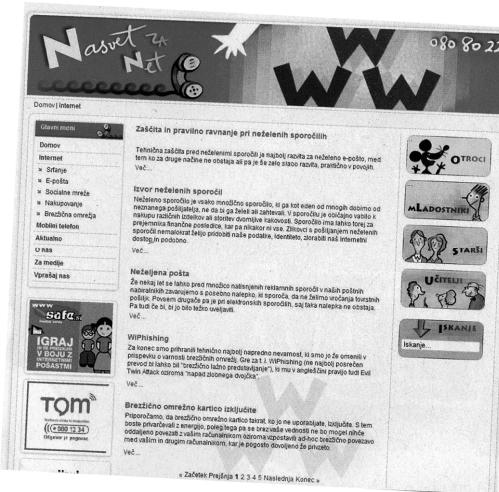
Z internetom, računalnikom, mobilnim telefonom in drugimi tehnologijami ter storitvami se nas večina srečuje vsak dan in še vemo ne, kako tesno smo povezani z njimi. Vse to pa se zelo hitro spreminja in izpopolnjuje. To zahteva od uporabnikov veliko potrpežljivosti, radovednosti in nenehnega učenja, pri vsem skupaj pa je tudi kar nekaj pasti in nevarnosti.

Manj prijetna stran interneta

V naši računalniški rubriki že več kot deset let opozarjam na nevarnosti, s katerimi se lahko srečamo na internetu. Otroci ste namreč še posebej izpostavljeni temu. Dejstvo je, da se bistveno hitreje učite in osvojite sodobne tehnologije, zato vas odrasli pogosto sploh ne dohittevajo. Kako naj vas starši, ki recimo ne uporabljam MSN-storitve za klepet, opozorijo na možnost prikritega nadlegovanja, če te storitve sploh ne poznajo? A tudi če jo poznajo, vi spretno skrijete pogovorno okno (alt+tab) in sploh ne vedo, da uporabljate to storitev.

Kam po pomoč, če imaš težave in vprašanja?

Seveda ni vse tako črno, vendar se moraš zavedati, da uporaba interneta ni (samo) igra. Lahko se ti zgodi, da na nekatera vprašanja in težave ne poznaš odgovorov ali pa se ob obisku

določenih spletnih strani, pri klepetu, branju forumov, e-pošte in podobno počutiš neprijetno. Takrat imaš na voljo storitev **Nasvet za net**.

Gre za telefon, ki je namenjen prav otrokom in mladostnikom med 10. in 18. letom, ki pri uporabi interneta naletijo na neprimerne, neželene, nevarne in podobne škodljive vsebine. Izkušena ekipa strokovnjakov in svetovalcev, ki deluje v okviru tega projekta, jasno sporoča: »**Prednosti interneta lahko izkoristimo le, če poznamo nevarnosti na internetu in če vemo, kaj lahko storimo, če se pojavijo težave, kot so nedovoljena objava slik, žaljivi komentarji ali goljufije.**« Če imaš torej vprašanje ali katero od naštetih težav, lahko vsak delovni dan med 16. in 20. uro pokličeš telefonsko številko **080 80 22**. **Pogovor s svetovalci je anonimen in zaupen, kar pomeni, da oseba, ki ti**

bo svetovala, vsebine pogovora in tega, kdo si, ne bo nikomur razkrila.

Lahko pa se na svetovalce obrneš tudi **po elektronski pošti**

(info@nasvetzanet.si) ali z obrazcem, ki je objavljen na spletni strani projekta. Naslov spletne strani je www.nasvetzanet.si. Tam lahko najdeš tudi odgovore na nekatera pogosta vprašanja, ki so jih klicatelji postavljali svetovalcem.

Nekaj primerov: Kaj storiš, če ne želiš, da bi bile tvoje slike objavljene na spletu? Kako se obnašaš v spletnih klepetalnicah? Kaj storiš, če ti je nekdo ukradel geslo za pošiljanje pošte ali objavo vsebin? Spletna stran pa poleg srfanja, e-pošte, socialnih mrež, nakupovanja in brezžičnih omrežij svetuje tudi v zvezi z mobilno telefonijo, na primer glede SMS-ov in MMS-ov.

Komu je telefon namenjen?

V glavnem otrokom in mladostnikom, ki so v največji nevarnosti zaradi neprimernih in škodljivih vsebin na internetu. S telefonsko linijo bi radi zagotovili, da bi se otroci pri uporabi interneta počutili varno, da bi imeli koristne informacije in bi vedeli, kako ravnati, še preden bi naleteli na neprimerne, neželene in nevarne vsebine. S telefonsko linijo je omogočeno otrokom, da spregovorijo o tem, kako uporabljajo internet, da

prepoznajo nevarnosti in se jim skušajo izogniti.

Če je do težav zaradi uporabe interneta že prišlo, pa bodo izkušeni strokovnjaki ponudili podporo pri razreševanju težav. Čeprav je storitev namenjena predvsem otrokom, lahko na spletni strani v posebnih rubrikah najdejo koristne informacije tudi starši in učitelji.

Vprašanja in odgovori

Zvesti bralec z vzdevkom Bjondo je računalniško rubriko pohvalil in dodal:
»Sem velik ljubitelj igre Sims, še posebej najnovejše Sims 3, zato bi prosil, da v tem šolskem letu pišete več o tej igri. Zanimala me tudi, kateri je najnovejši virus, ki grozi računalnikom.«

Hvala za pohvalo in vprašanje. Simsi so res priljubljena igra in morda ji enkrat posvetimo prostor tudi v tej rubriki. Glede virusov pa moramo vedeti, da se vsak dan pojavljajo številni novi virusi, trojanski konji in njihove rahlo spremenjene oblike. Sicer že nekaj časa ni bilo kakšnega hujšega virusa, ki bi postal »slaven«, vendar vedno velja, da je treba imeti na računalniku nameščen protivirusni program in redno osveževati (update) podatke o virusih in drugih škodljivcih.

II. DEL

Ervin Fritz

SORODNICE SRAKE

Naše sorodnice srake
nam še daleč niso enake.

Ali srake sploh krakajo?
Na ves glas kokodakajo!
Dolgi rep, ki jim kazi stas,
se vleče za njimi kot slab glas.

Vranje gnezdo je zmeraj postlano.
Če pa je že kdaj razmetano,
ni kot gnezdo, imenovano sračje,
namesto slame smrdljivo dračje!

In jadrati, jadrati sploh ne znajo.
Pri pristajanju bi potrebovale padalo.
Zgrešijo gnezdo pa vejo in še ograjo
in pristanejo na kljun in na sedalo.

In kradejo, mojbog, kako kradejo!
Kar se le sveti, popadejo.
Sunejo ti uro in se z njo kitijo –
naduto, po sračje.
Zlato, zlato, četudi mačje,
nikdar se ga ne zasitijo.

Ne kradejo kakor vrane,
ki so diskretne in zadržane
in zato v sosečini spoštovane.

Bog je ustvaril obe, vrano in srako,
a srako kot vrano z napako.

(E. Fritz, *Vrane*, Mladinska knjiga, Ljubljana 2008.)

stas – postava

dračje – suho, odpadlo vejevje

Prazna stran

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Nasvet za net*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kaj je izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Reklama za spletne klepetalnice.
- B Novica o novi računalniški rubriki v reviji PIL.
- C Predstavitev storitve za mlade za varno rabo interneta.
- Č Opis ene od računalniških iger.
- D Navodilo za uporabo elektronske pošte.

	1
--	---

2. Komu je predvsem namenjeno besedilo *Nasvet za net*? Iz česa v besedilu je to razvidno? Odgovor napiši na črto in ga utemelji s podatkom iz besedila.

Odgovor: _____

Utemeljitev: _____

	2
--	---

3. Ali je naslov *Nasvet za net* ustrezен glede na vsebino izhodiščnega besedila? Obkroži DA ali NE in utemelji svojo izbiro.

DA NE

Utemeljitev: _____

	1
--	---

4. Iz katerih podatkov v izhodiščnem besedilu izvemo, da računalniška rubrika v reviji PIL ni nova? V besedilu poišči en podatek in ga napiši na črto.

	1
--	---

5. Kaj je namen posameznih delov izhodiščnega besedila? Na vsako črtico napiši ustrezno številko.

_____ del besedila v okviru pod naslovom	1 predstaviti enega od nasvetov
_____ fotografija	2 napovedati vsebino nadaljnjega besedila
_____ del besedila z naslovom
<i>Vprašanja in odgovori</i>	3 opozoriti starše, kako naj zaščitijo svoje otroke
	4 predstaviti pasti uporabe socialnih mrež
	5 pokazati spletno stran

	2
--	---

6. Pisec izhodiščnega besedila trdi, da starši niso najboljši svetovalci mladim o uporabi interneta. Zakaj? Navedi dva razloga, omenjena v izhodiščnem besedilu. Napiši ju na črti.

	2
--	---

7. Ali je storitev *Nasvet za net* namenjena tudi tebi? Pojasni svoj odgovor.

	1
--	---

- 8. Katera od navedenih vprašanj bi glede na izhodiščno besedilo lahko postavili strokovnjakom strani Nasvet za net?** Če je vprašanje ustrezno, na črtico napiši U; če ni ustrezno, napiši N.

- Ali je računalniško sevanje škodljivo za zdravje?
- Kaj naj storim, ker je nekdo žaljivo komentiral moje fotografije?
- Kako naj v spletni klepetalnici spoznavam nove prijatelje?
- Kaj naj storim, ker dobivam SMS-e z grožnjami?
- Katere nevarnosti pretijo uporabnikom socialnih mrež?

	2
--	---

- 9. Ali izhodiščno besedilo odsvetuje uporabo interneta?** Obkroži DA ali NE in utemelji svojo izbiro.

DA NE

Utemeljitev: _____

	1
--	---

- 10. Kaj v izhodiščnem besedilu pomeni podčrtana besedna zveza?** Odgovor napiši na črto.

Seveda ni vse tako črno, vendar se moraš zavedati, da uporaba interneta ni (samo) igra.

	1
--	---

11. Kaj v besedilu *Nasvet za net velja za svetovanje po telefonu in kaj za svetovanje prek spletne strani?* Za vsako od navedenih storitev izberi po dva odgovora. Ustrezni številki napiši na črtici.

____	svetovanje po telefonu	1 informacije za starše in učitelje
____	svetovanje prek spletne strani	2 svetovanje o uporabi spleta za učenje
		3 pogovor s svetovalcem
		4 svetovanje o izbiri sodobne računalniške opreme
		5 odgovori na nekatera pogosta vprašanja
		6 svetovanje o oblikovanju svoje spletne strani
		7 natančno določen čas uporabe storitve

	2
--	---

12. Preberi poved.

Sicer že nekaj časa ni bilo kakšnega hujšega virusa, ki bi postal »slaven«, vendar vedno velja, da je treba imeti na računalniku nameščen protivirusni program in redno osveževati (update) podatke o novih virusih in drugih škodljivcih.

a) **Zakaj je beseda »slaven« zapisana v narekovajih?** Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

b) **Zakaj je navedena tudi angleška beseda update?** Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

13. Preberi poved.

Tudi če starši to storitev poznajo, vi spretno skrijete pogovorno okno.

Vprašaj se po podčrtanih besedah. Vsako vprašalnico napiši na ustrezeno mesto v preglednici. Napiši tudi, kaj je podčrtana beseda (samostalnik, pridevnik, glagol, prislov ali zaimek).

BESEDA	VPRAŠALNICA	VRSTA BESEDE
spretno		
pogovorno		

	2
--	---

14. Preberi poved.

S telefonsko linijo je omogočeno otrokom, da spregovorijo o tem, kako uporabljajo internet, da prepoznao nevarnosti in se jim skušajo izogniti.

- a) Iz povedi izpiši osebni zaimek. _____

	1
--	---

- b) Na kaj se nanaša osebni zaimek v tej povedi? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

15. Preberi naslednjo poved.

Kaj storiš, če ti je nekdo ukradel geslo za pošiljanje pošte?

V kateri časovni oblik sta podčrtana glagola v navedeni povedi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Prvi glagol je v pretekliku, drugi v sedanjiku.
- B Prvi glagol je v sedanjiku, drugi v prihodnjiku.
- C Oba glagola sta v sedanjiku.
- Č Prvi glagol je v sedanjiku, drugi v pretekliku.

	1
--	---

16. Preberi navedeni del besedila.

»Prednosti interneta lahko izkoristimo le, če poznamo nevarnosti na internetu in če vemo, kaj lahko storimo, če se pojavi težave, kot so nedovoljena objava slik, žaljivi komentarji ali goljufije.« Če imaš torej vprašanje ali katero od naštetih težav, lahko vsak delovni dan med 16. in 20. uro pokličeš telefonsko številko 080 80 22.

Izpiši glagola, ki nagovarjata le enega bralca. Napiši ju na črti.

	1
--	---

17. Napiši vprašalno poved, na katero dobiš odgovor, zapisan pod črto. Pomagaj si z izhodiščnim besedilom.

Vprašalna poved: _____ ?

Odgovor: Matija Remec.

	1
--	---

18. V izhodiščnem besedilu poišči tri na različnih mestih napisane pasti interneta za mlade. Napiši, na katere tri načine si mladi lahko pomagajo, če naletijo nanje. Upoštevaj podatke, zapisane v izhodiščnem besedilu. Napiši zaokroženo besedilo, ki bo imelo največ 6 povedi.

A:

	3
--	---

B:

	2
--	---

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Ervina Fritza Vrane.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. **Izhodiščno besedilo je pesem. Ali je to ljudska pesem? Odgovori z DA oziroma NE in utemelji svoj odgovor.**

	1
--	---

2. **Za pesmi je značilna posebna oblika oziroma zapis. Iz česa je sestavljeno tudi izhodiščno besedilo? Poimenovanji napiši na črti.**

Iz _____ in _____.

	1
--	---

3. **Kdo govori izhodiščno besedilo? Na osnovi česa v besedilu tako sklepaš?**
Obkroži pravilen odgovor in napiši utemeljitev.

- A Predstavnica srak.
- B Pesnik Ervin Fritz.
- C Predstavnica vran.
- Č Bralec pesmi.

Utemeljitev: _____

	1
--	---

4. **Kaj je v pesmi predvsem povedano? Odgovori v povedi.**

	2
--	---

5. Za pesem je značilno izražanje nasprotja. To je posebej izrazito v 3. kitici. Na črti izpiši rimani besedi, ki izražata nasproten pomen.

	1
--	---

6. Književne osebe imajo tudi nekaj skupnega. Ponovno preberi 5. in 6. kitico in ugotovi, kaj je književnim osebam skupno. Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

7. Kaj v pesmi deluje smešno? Napiši dva primera smešnega, ki ju najdeš v besedilu, ali pa napiši ugotovitev, zakaj je besedilo smešno.

	1
--	---

8. Na koga lahko prenesemo značajske lastnosti književnih oseb v izhodiščnem besedilu? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

9. Katera stalna besedna zveza oziroma pregovor je najbližji sporočilu pesmi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Biti bela vrana.
- B Vrana vrani ne izkljuje oči.
- C Lačna vrana sito pita.
- Č Sita vrana lačni ne verjame.

	1
--	---

10. Preberi del izhodiščnega besedila. Vsa tri vprašanja se nanašajo na ta del besedila.

*Dolgi rep, ki jim kazi stas,
se vleče za njimi kot slab glas.*

- a) **Kaj je o književni osebi povedano v prvi in kaj v drugi vrstici? Odgovori s svojimi besedami.**

Prva vrstica: _____

Druga vrstica: _____

	2
--	---

- b) **Kaj je v izpisanim delu izhodiščnega besedila primerjano s čim? Odgovor napiši na črto.**

	1
--	---

- c) **Kako imenujemo pesniško sredstvo v izpisanim delu izhodiščnega besedila? Poimenovanje napiši na črto.**

	1
--	---

11. Zakaj vrane mislijo, da so srake »vrane z napako«? Pošči v pesmi vsaj 5 lastnosti srak in napiši zaokroženo besedilo, ki bo imelo do 6 povedi.

A:

	4
--	---

B:

	2
--	---

SKUPNO ŠTEVILLO TOČK I. IN II. DELA:

	50
--	----

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran